

Европейски съд по правата на човека

Дело Скот срещу Испания (Scott v. Spain)

Жалба № 21335/93

Решение от 18 декември 1996 г.

(резюме)*

Чл. 5, т. 1, б. “с”: законност на задържането; **чл. 5, т. 3**: продължителност на задържането

Продължавашото задържане може да бъде оправдано, ако има индикации за действителна необходимост от обществен интерес, която, въпреки презумпцията за невинност, натежава над правилото за зачитане на индивидуалната свобода. Съществуването на “обосновано подозрение”, че арестуваният е извършил престъпление, е *conditio sine qua non* за продължавашото задържане, но след изтичането на известен период от време то вече не е достатъчно: Съдът трябва да установи дали другите основания, сочени от съдебните власти, са продължавали да оправдават лишаването от свобода.

Факти по делото

През март 1990 г. Жалбоподателят – британски гражданин – бил арестуван в Испания по обвинение в изнасилване. При проверка се установило, че същият е избягал от британски затвор през декември 1989 г. и че срещу него е издадена международна заповед за арест, за убийството на баща му. Като взел предвид обстоятелствата по случая и съществуването на международна заповед за арест, съдия-следователят наредил задържане на жалбоподателя за срока на съдебното производство по изнасилването. На 27 април 1990 г. било направено официално искане за екстрадиция. Заповедта за екстрадиция подлежала на изпълнение едва след като жалбоподателят излежи присъдата, която евентуално би му била наложена в Испания за изнасилването. През юни 1991 г. прокурорът препоръчал г-н Скот да остане задържан за срока на съдебното производство за изнасилване, освен ако може да бъде временно предаден на британските власти. Британското посолство посочило през март 1992 г., че ако това стане, ре-екстрадицията на г-н Скот в Испания не може да бъде гарантирана. Същият ден, точно 2 години след задържането му, съдия-следователят наредил временното освобождаване на жалбоподателя по обвинението в изнасилване, както изисквал вътрешният закон. Той останал задържан по силата на производството за екстрадиция. Задържането му било продължено за срок, не по-дълъг от две години. През август 1993 г. отново било разпоредено задържане на жалбоподателя по обвинението в изнасилване. През

* Материалът е подготвен и предоставен от Фондация *Български адвокати за правата на човека*, като част от диск „Сборник материали по правата на човека”, издаден от НИП през 2007 г.

март 1994 г. той бил оправдан по това обвинение, тъй като единственото доказателство за вината му били показанията на жертвата, които съдържали много противоречия. Жалбоподателят останал задържан с оглед на екстрадирането му и на 27 март 1994 г. бил предаден на британските власти. Той бил задържан общо две години, шест месеца и двадесет и девет дни по различните заповеди за задържане във връзка с обвинението в изнасилване, и точно четири години във връзка с производството за екстрадиция.

Резюме на решението на Европейския съд

“Съдът приема, че за цялото време, с изключение на няколкото дни между оправдаването на жалбоподателя по делото за изнасилване и предаването му на властите на Обединеното кралство, разследването по обвинението в изнасилване е било, изцяло или отчасти, оправдание за продължаващото задържане на жалбоподателя.” Компетентните във връзка с екстрадицията власти са наредили задържане на основание искането за екстрадиция, но са го продължили след датата, на която е било постановено временно освобождаване по делото за изнасилването. Задържането между временното освобождаване (6 март 1992 г.) и новото задържане по делото за изнасилване (25 август 1993 г.) е било в съответствие с процедури, предвидени от вътрешното законодателство. Повторното задържане по обвинението в изнасилване е извършено “в съответствие с вътрешното законодателство и не е било произволно с оглед изискванията на чл. 5, т. 1, б. “с”.

В заключение, не е извършено нарушение на чл. 5, т. 1.¹

Относно повдигнатия по чл. 5, т. 3 въпрос Съдът приема: “Продължаващото задържане може да бъде оправдано в даден случай, само ако има определени индикации за действителна необходимост от обществен интерес, която, въпреки презумпцията за невинност, натежава над правилото за зачитане на индивидуалната свобода. Съществуването на “обосновано подозрение”, че арестуваният е извършил престъпление, е *conditio sine qua non* за продължаващото задържане, но след изтичането на известен период от време то вече не е достатъчно: Съдът трябва да установи дали другите основания, сочени от съдебните власти, са продължавали да оправдават лишаването от свобода. Когато такива основания са “релевантни” и “достатъчни”, Съдът трябва да установи също дали компетентните национални власти са проявили “особено усърдие” при провеждането на производството.”

Съдът взема предвид целия период от ареста на жалбоподателя до оправдаването му по обвинението в изнасилване. Той приема, че жалбоподателят е бил заподозрян в извършването на тежко престъпление, но това “не може само по себе си да оправдае дълъг период на задържане по време на предварителното производство”. Съдът приема също, че очевиден и сериозен риск жалбоподателят да избяга и да се укрие е съществувал през целия период на задържането му. “Съдът счита, че случаят не е бил особено сложен. В действителност, от преписката пред него се вижда, че след приключване на следствието доказателствата срещу жалбоподателя са включвали само две показания на тъжителката, две обяснения на обвиняемия и четири медицински свидетелства. Освен това, нищо не показва, че продължителността на производството може да се отдаде изцяло или отчасти на

¹ Решението е взето с мнозинство от 8 гласа срещу 1.

поведението на жалбоподателя. При тези обстоятелства съдът не може да не заключи, че задължението за “особено усърдие”, установено в чл. 5, т. 3, не е било спазено.”

Налице е нарушение на чл. 5, т. 3 от Конвенцията.²

По претенциите за справедливо обезщетение Съдът намира, че самата констатация за нарушение представлява достатъчно удовлетворение за жалбоподателя. Присъжда му разноси в размер на 18 000 британски лири, които да бъдат заплатени в тримесечен срок, след който се дължи годишна лихва от 8 %, а общата сума следва да се намали с получената правна помощ в размер на 20 700 френски франка.

² Решението е единодушно.